Bez signatúry. Akty panských súdov panstva verejných základín Pecze Szent Márton v mestečku Varad-Olaszi. 1797—1800.

Okrem písomností týkajúcich sa správy majetkov panstva kláštora pri Veľkom Varadíne nachádzajú sa v jednotlivých fasciklach aj písomnosti — akty a korešpondencia — týkajúce sa náboženských, cirkevných a reholných záležitostí. Z obsahu písomností sme uviedli len niektoré významnejšie skupiny.

II. Kapituly

1. Bratislavská kapitula (1222) 1243—1939

V dekréte kráľa Kolomana roku 1100 spomína sa v súvislosti s odbavovaním tzv. *božích súdov* po prvý raz Bratislavská prepozitúra. Jej územná pôsobnosť sa rozprestierala neskôr na oblasť medzi Dunajom, Váhom a Malými Karpátmi, zvanú „Posonium Maius". Sídlo prepozitúry bolo na Bratislavskom hrade pri tamojšom kostole sv. Salvátora. Roku 1204 spomína sa opäť v listine pápeža *Inocenta*, ktorý na žiadosť uhorského kráľa povoľuje jej presťahovanie z hradu do podhradia ku kostolu zasvätenému sv. Martinovi. Toto presťahovanie sa však vykonalo až po roku 1221. Na Žitnom Ostrove („Posonium Minus") sa v týchto časoch začal vyvíjať samostatný *archidiakonát*. V druhej polovici 13. storočia však splynul s územím Bratislavskej prepozitúry v jeden administratívny celok po stránke cirkevnej i štátnej administratívy, a tak od konca 13. storočia bolo územie pôsobnosti Bratislavskej prepozitúry totožné s územím bratislavského komitátu. Územie Bratislavskej prepozitúry bolo súčasne archidiakonátom. Prepozitúra, pri ktorej od najstarších čias bola aj kapitula, bola akousi expozitúrou Ostrihomského arcibiskupstva. Bratislavský prepošt vykonával na území Bratislavského archidiakonátu časť právomoci ostrihomského arcibiskupa.

Najstaršie dejiny Bratislavskej prepozitúry a kapituly poznáme len fragmentárne, pretože za vpádu českého Přemysla Otakára II. bola prepozitúra i s kapitulou vypálená a zničené boli aj všetky jej písomnosti. O najstorších majetkoch prepozitúry a kapituly vieme až z konfirmácie kráľa Ladislava IV., ktorý roku 1277 potvrdil všetky donácie majetkov prepozitúre a kapitule, ktorých donačné listiny sa zničili za vpádu Přemysla Otakára roku 1271 a súčasne obdaroval prepozitúru a kapitulu novými majetkami. Medzi najstaršie majetky patrila *Trhová Hradská, Horný Ňáražď* (teraz súčasť obce Topoľníky), ktoré kráľ Belo IV. daroval kapitule a prepoštovi v prvej polovici 13. storočia. Ten istý kráľ udelil osobitne bratislavskému prepoštovi majetok *Šamot* (zaniknutá obec v území Bucsuházy, teraz Mliečna) a Bratislavskej kapitule zase osadu Vlky ako fundácie *„pro remissione peccatorum"*. Roku 1278 udelil kráľ Ladislav IV. spoločne prepoštovi a kapitule obec *Zeleneč* s prédiom *Starý Linč* a prédium Flancsendorf (v dnešnom území Petržalky). Medzi staré majetky prepošta a kapituly patrila aj obec *Farná* (dnes zlúčená s Ivankou pri Dunaji) a obec *Krmeš* (dnes súčasť Kráľovej pri Senci),

ktorá patrila len kapitule. Roku 1291 testamentárne poručil bratislavský župan Ján z Veľkého Tŕnia obec Veľké Tŕnie kapitule a prepoštovi. Podobným spôsobom získala kapitula majetok Tureň roku 1296.

Aj v 14. storočí získala kapitula a prepošt niekoľko ďalších majetkov hlavne testamentárnym odkazom viacerých šľachtických rodov. Roku 1306 dostal prepošt s kapitulou desiatok z mýta a prievozu vo Vrakuni a v Bratislave. Roku 1387 odkázal v testamente Bratislavskej kapitule jej kanonik Pavol majetok *Uzor* (dnes Kvetoslavov), *Csürle* (pri Kráľovej pri Senci), *Ocoly a Simperg* (pri Senci). Roku 1382 odkázal kapitule *Ján Literát z Baru* svoju zemiansku kúriu v Bare, roku 1400 predali zemania Ondrej a Benedikt z Botszegu svoj tamojší majetok (teraz v území Hrubého Šúra) kapitule. Okrem uvedených väčších pozemkových majetkov patrili Bratislavskej kapitule a prepoštovi vinice v území mesta *Bratislavy, Rače, Vajnor, Sv. Jura a Limbachu,* ďalej desiatky desiatkov z vína, vybratých na území pôsobnosti prepozitúry, t. j. na Žitnom Ostrove a na panstvách *Devín, Stupava, Plaveč, Pezinok, Sv. Jur, Červený Kameň a Smolenice.* Z týchto desatín desiatkov patrili kapitule ¾ a ¼ prepoštovi. I keď niektoré majetky patrili výlučne len kapitule, iné zase výlučne len prepoštovi a niektoré spoločne obom, správa všetkých majetkov kapituly a prepozitúry v Bratislave bola spoločná. Okrem pozemkových majetkov získala kapitula priebehom storočí testamentárnymi odkazmi šľachticov a mešťanov určité majetky aj v podobe finančných hotovostí, ktorými boli obdarované viaceré oltáre a kaplnky, na ktorých udržovanie boli založené fundácie.

Po presťahovaní prepozitúry a kapituly z hradu do podhradia vybudoval sa v 14. a 15. storočí na mieste starého kostola sv. Martina na podhradí nový gotický chrám zasvätený sv. Martinovi, podľa ktorého dostala kapitula nové pomenovanie. Bratislavská (tzv. *družná, kolegiálna)* kapitula mala 12 kanonikov, z ktorých jeden bol súčasne aj farárom vnútornomestskej fary. Kostol sv. Martina bol teda prepoštským, kapitulským a súčasne aj farským chrámom. *Kanonik-lektor* viedol právne záležitosti kapituly, opatroval súkromnú pečať kapituly, spolu s notárom koncipoval listiny a listy, ktoré potom striedavo s inými kanonikmi čítal v konzistoriálnej kaplnke pred ich spečatením a expedovaním, podpisoval korešpondenciu kapituly a dôverné písomnosti vybavoval sám bez spoluúčasti notára. *Kanonik-kántor* sa staral o chór. *Kanonik-kustos* mal na starosti opateru chrámu, jeho oltárov, bohoslužobného náradia a oblekov, opateru súkromného archívu kapituly *(archivum privatum Capituli)* i archívu hodnoverného miesta *(archivum Regni publicum),* opatroval kľúče od sakristie a zúčastňoval sa na vyhotovovaní niekoľkých druhov listín agendy hodnoverného miesta. Okrem týchto funkcií kanonikov bol ešte *kanonik-sollicitator,* ktorý viedol evidenciu votívnych omší a iných votívnych bohoslužieb a súčasne viedol účty príjmov a výdavkov fundácií spravovaných kapitulou. Celá kapitula spolu aj s prepoštom volila z kanonikov každý rok dekana *(decanus),* ktorý vykonával počas svojho funkčného obdobia agendu hlavnej správy pozemkového majetku kapituly a prepošta. Jemu boli podriadení príslušní hospodárski úradníci na majetkoch, ktorých činnosť usmerňoval a revidoval. Od nich prijímal koncom účtovných období príslušné hospodárske účty, na podklade kto-

rých potom vyhotovoval svoje sumárne účty príjmov a výdavkov za všetky majetky. Tieto potom predkladal kapitule a prepoštovi na schválenie. Zúčastňoval sa na generálnych kongregáciách župy a tam zastával záujmy kapituly a jej majetkov najmä pokiaľ išlo o rozvrhnutie vojnových i verejných daní na poddaných, ubytovanie vojsk, prípadne iných tiarch týkajúcich sa aj majetkov kapituly a prepoštstva. Na kongregáciách prednášal žiadosti a sťažnosti poddaných adresované župe a týkajúce sa verejných bremien.

Dekanovi boli podriadení hospodárski úradníci, ktorých počet sa menil podľa zmien majetkových pomerov kapituly. Z uvedených majetkov kapituly a prepošta časom sa niektoré dostali do rúk šľachty. Tak napr. *Krmeš* predala kapitula roku 1699 Mikulášovi Pálffymu, roku 1722 predala zase kúriu v Bare Michalovi Bobokovi, radcovi Uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rady. Niektoré z majetkov dávala kapitula a prepošt i do nájmov. Od 18. storočia sa však štruktúra administratívy majetkov kapituly viacmenej ustálila, a tak dekanovi podliehal *provizor* v Trhovej Hradskej, dvorský v Zelenči, *dvorský* vo Farnej a *lesmajster* (neskôr až dvaja lesmajstri) v Bratislave.

Uvedení hospodárski úradníci boli civilnými zamestnancami kapituly a prepošta. Civilným zamestnancom od konca 13. stor. býval aj *notár*, ktorého hlavná časť agendy súvisela s činnosťou kapituly ako *hodnoverného miesta*.

Prepošt nebol členom kapituly. Ako vikár ostrihomského arcibiskupa pre obvod Bratislavského archidiakonátu mal osobitné postavenie. Vykonával na príslušnom území časť právomoci arcibiskupa (vizitácie fár, svätenie bohoslužobného náradia, udeľovanie odpustkov do 40 dní a pod.). Za panovania kráľa Mateja Korvína bol úrad kancelára v Akadémii Istropolitane spojený s funkciou bratislavského prepošta. S hodnosťou bratislavského prepošta bola i neskôr spojená hodnosť kráľovského radcu a významnejšie miesto na krajinských snemoch.

Ostrihomský arcibiskup *Imrich Lósy* založil roku 1642 pri bratislavskej prepozitúre a kapitule malý seminár sv. Imricha *(Emericaneum)*, v ktorom bolo miesto pre 14 seminaristov. Prefekta tohto seminára volila každý rok okolo sviatku sv. Juraja z kanonikov kapitula a prepošt.

Bratislavská kapitula a prepošt mali spoločný archív, ktorý bol prvý raz usporiadaný v rokoch 1656—1657 kanonikom kustodom *Petrom Korompayom* pri príležitosti jeho premiestnenia z dómu sv. Martina na bezpečnejšie miesto pred Thökölyho povstalcami. Všetky listiny a akty boli vtedy uložené do debny označenej ako *„cista A"* a v nej boli uložené do káps, v rámci káps do krabíc *(„scatula")*, v ktorých boli uložené jednotliviny podľa poradia v jednom numerickom rade, majúcom okolo 750 čísiel.

Pre značné nedostatky tohto usporiadania, ako aj preto, že nebol doň pojatý všetok archívny materiál prepošta a kapituly, roku 1712 notár Bratislavskej kapituly *Ján Timon* znovu usporiadal listiny a akty Bratislavskej kapituly a prepošstva. Rozdelil písomnosti do 11 skupín podľa provenincie i vecných zreteľov a v rámci týchto 11 skupín (nazvaných *„capsa A—L")* rozčlenil písomnosti na fascikle, obsahujúce jednotliviny týkajúce sa určitého majetku alebo záležitosti. Ako prvú skupinu *(„cap-*

sa A") zaradil písomnosti patriace provenienčne prepoštovi, ostatné kapsy obsahovali písomnosti týkajúce sa buď len kapituly alebo spoločne kapituly a prepošta (najmä spoločných majetkov). Celková štruktúra usporiadania *Jána Timona* vyzerá takto:

Capsa A. Písomnosti prepošta
B. Základné privilégiá kapituly
C. Donácie, privilégiá a dôležité súdne listiny
D. Metácie
E. Spory
F. Fundácie, oltáre, benefíciá
G. Vzťahy kapituly k prepoštovi a k mestu
H. Fara sv. Martina
I. Odpustky
K. Rôzne
L. Spory prepošta a kapituly s mestom

Ani *Ján Timon* nepojal do svojho usporiadania tzv. súkromného archívu Bratislavskej kapituly všetky písomnosti, ktoré sa do čias jeho usporiadania nahromadili. Do *Timonovho* usporiadania nebola zaradená predovšetkým dosť obsiahla skupina korešpondencie. Treba však konštatovať, že *Timonovo* usporiadanie bolo oveľa dokonalejšie od *Korompayovho* usporiadania. Členilo všetok materiál na skupiny majúce logický poriadok a medzi jednotlivými skupinami (kapsami) nebolo skoro nijakých kolízií. Písomnosti súkromného archívu Bratislavskej kapituly boli vtedy uložené v miestnosti dómu sv. Martina, ktorá súvisela s chórom. Každá „capsa" bola skutočnou koženou kapsou, zavesenou na vodorovnej žrdi a visiacou vo výške niekoľkých metrov nad podlahou. V kapsách označených veľkými písmenami *A—L* boli fascikle, v ktorých boli uložené jednotlivé listiny a akty podľa poradových čísiel tak, že spravidla v každej kapse tvorili jeden numerický rad.

Po šesťdesiatich rokoch (r. 1770) pokračoval v *Timonovom* usporiadaní *súkromného archívu Bratislavskej kapituly* vtedajší jej kanonik-kustus *Karol Dujardin*, ktorý doplnil usporiadanie o kapsy *M—T*. Zaradil do nich niektoré listiny a akty od 14. storočia, ktoré nemali signatúr, ako aj novšie písomnosti, ktoré vznikli po usporiadaní vykonanom *Timonom*. Išlo najmä o testamenty kanonikov, písomnosti finančného rázu (obligácie, kvitancie) a časť korešpondencie. K celému usporiadaniu vyhotovil nový elench a 2 zväzky indexov. Jeho elench obsahuje regesty všetkých jednotlivín kápš *A—T*. Kombinovaný index (miestny, menný a vecný) obsahuje regesty všetkých písomností týkajúcich sa prepozitúry a kapituly bez ohľadu na to, či sa ony nachádzajú v súkromnom archíve Bratislavskej kapituly alebo v archíve jej hodnoverného miesta. *Durjadinov* elench doplnili v 19. storočí ďalší kanonici-kustodi o niektoré novšie jednotliviny, vecne súvisiace so staršími písomnosťami. *Dujardinov* elench a oba zväzky indexu zostali podnes v platnosti a možno ich použiť pri štúdiu v tzv. *súkromnom archíve Bratislavskej kapituly*. Elench s indexom tvorí jednu trojzväzkovú pomôcku, ktorá má názov: *„Regestrum magnum seu universale omnium documentorum capitulum privative concernentium seu in capsis, seu in prothocollis tam publicis quam privatis repertorum ... per Carolum Dujardin, capituli Posoniensis canonicum et substitutum custodem anno 1770 eleboratum"*.

No ani *Dujardinov* elench (včítane doplnkov) nezachytáva všetky písomnosti súkromného archívu Bratislavskej kapituly. Bez usporiadania a evidencie zostala až do najnovších čias najmä podstatná časť korešpondencie a niektoré písomnosti hospodárskej povahy, ktorých množstvo z roka na rok narastalo. Až do 70-tych rokov 19. storočia bol súkromný archív Bratislavskej kapituly, aj archív jej hodnoverného miesta uložený v kapsách visiacich na žrdiach v archívnej miestnosti dómu sv. Martina V 70-tych rokoch bola archívna miestnosť opatrená novým zariadením na úschovu písomností oboch archívov Bratislavskej kapituly. Zrušené boli visiace kapsy a všetky písomnosti z nich boli vložené do drevených priečinkov nového zariadenia. Do týchto priečinkov poukladali sa aj písomnosti bez signatúr, rozčlenené na vecné skupiny. Tak súkromný archív Bratislavskej kapituly zaplnil okrem priečinkov označených literami *A—T* ešte ďalších 58 priečinkov, označených arabskými číslami 1—58,

a 12 priečinkov *(ladúl)*, ktorých číslovanie nadväzovalo pôvodne na čísla ladúl (resp. *starých káps)* archívu hodnoverného miesta (č. 83—99).

V rokoch 1947—1950 usporiadal a v ďalších zväzkoch elenchov evidoval uvedené neusporiadané časti súkromného archívu Bratislavskej kapituly *dr. Jozef Šátek*. Oba ním vyhotovené zväzky elenchov možno použiť pri štúdiu druhej a tretej časti písomností tohto archívu. Po Šátkovom doplnení usporiadania súkromného archívu Bratislavskej kapituly zostalo v neusporiadanom stave a bez zachytenia v evidenčných pomôckach len niekoľko zväzkov konzistoriálnych a iných protokolov, registratúra z konca 19. a začiatku 20. storočia a 32 máp.

Tzv. súkromný archív Bratislavskej kapituly, v ktorom sú uložené aj písomnosti Bratislavskej prepozitúry, zachoval sa pomerne kompletne, napriek tomu, že v minulosti prežil viaceré pohromy. Prvá pohroma bolo zničenie všetkých najstarších listín za vpádu Přemysla Otakara II. roku 1271. Určité straty utrpel archív aj v 17. storočí za stavovských povstaní. Koncom 19. storočia ochudobnený bol súkromný archív Bratislavskej kapituly o niekoľko desiatok stredovekých listín, ktoré si z neho vypožičal a viacej nevrátil Crescentius Dedek, keď pripravoval do tlače edíciu Monumenta ecclesiae Strigoniensis. V dvadsiatom storočí boli zo súkromného archívu Bratislavskej kapituly odcudzené niektoré jednotliviny, najmä stredoveké listiny, a časť z nich bola predaná Mestskému archívu v Bratislave. Roku 1957 prevzal Štátny slovenský ústredný archív do správy a opatery aj súkromný archív Bratislavskej kapituly a roku 1961 vrátili sa doň odcudzené a Mestskému archívu v Bratislave predané stredoveké listiny.

Archív je celkom prístupný bádaniu. Možno v ňom študovať podľa elenchov vyhotovených *Dujardinom* i *Šátkom*. Archív sa člení na 4 časti:

1. časť obsahuje *kapsy A—T* (podľa elenchu *Karola Dujardina)*
2. časť obsahuje *kapsy 1—58* (podľa 1. zväzku elenchu *Jozefa Šátka)*
3. časť obsahuje laduly 1—12 (podľa 2. zväzku elenchu Jozefa Šátka),
4. časť obsahuje knihy, akty a mapy bez signatúr.

I. časť

Capsa A, fasc. 1—15. 1309—1807
Listiny a akty Bratislavskej prepozitúry — pápežské buly a privilégiá týkajúce sa právomoci bratislavského prepošta *„in spiritualibus"*, katedrálny cenzus, práva vikára bratislavského prepošta, práva prepošta udeľovať kanonickú hodnosť, záhrada a majer prepozitúry, areál prepozitúry, spory s mešťanom *Cayrom*, dom a výčap, poddanská obec *Šamot*, kúria Egyházfalva, vinice vo *Sv. Jure a Vajnoroch*, diel prepozitúry vo *Farnej* (teraz súčasť Ivanky pri Dunaji), pozostalosti prepoštov, benefícium sv. Kataríny. (46 listín do roku 1526).

Capsa B, fasc. 1—5 1222/1284—1686
Základné privilégiá Bratislavskej kapituly — všeobecné privilégiá duchovného stavu v Uhorsku, súdna právomoc kapituly nad poddanými a služobníkmi, vyňatie kapituly a jej poddanských obcí spod platenia cenzov a kontribúcia, privilégiá kapituly o preberení jej testamentárne odkázaných majetkov, ochranné listy kráľov pre kapitulu, (35 listín do roku 1526).

Capsa C, fasc. 1—11. 1277—1772
Donácie, privilégiá a dôležitejšie súdne listiny týkajúce sa majetkov kapituly *Trhová Hradská, Farná* (teraz súčasť Ivánky pri Dunaji) *Krmeš* (teraz súčasť Kráľovej pri Senci), *Veľké Tŕnie, Tureň, Zeleneč* s prédiom Starý Linč, Vlky, Šamot, Bar, prédium *Flancsendorf* (teraz na území Petržalky), *Uzor* (teraz Kvetoslavov), *Botszeg* (teraz v území Hrubého Šúra), donácie, konfirmácie donácií, testamentárne odkazy majetkov kapitule, štatúcie, introdukcie, spory, rybolov, mýto a týždenné trhy v Trhovej Hradskej. (88 listín do roku 1526).

Capsa D, fasc. 1—10. 1243—1835
Metácie majetkov Bratislavskej kapituly — *Trhová Hradská, Veľké Tŕnie,*

Zeleneč s prédiom Starý Linč, *Horný Ňáražd* (teraz Topoľníky), *Farná, Krmeš*, prédium Flancsendorf, *Šamot, Vlky, Bar, Tureň* (34 listín do roku 1526).

Capsa E, fasc. 1—20. 1290—1750
Spory Bratislavskej kapituly o majetky (najmä s grófmi zo Sv. Jura a Pezinku) — *Trhová Hradská, Veľké Tŕnie, Vlky, Krmeš, Farná, kúria Bar*, prédium Flancsendorf, prievoz Vrakuňa, prédium Botszeg, prédium Starý Linč, Tureň (212 listín do roku 1526).

Capsa F, fasc. 1—11. 1339—1850
Práva Bratislavskej kapituly týkajúce sa fundácií, oltárov, benefícií, domov, viníc, cenzov, osobných rezidencií kanonikov — oltáre Najsvätejšieho Tela Kristovho, sv. Petra a Pavla, Juraja a Adalberta, domy bratislavskej i budínskej kapituly, rôzne práva kanonikov, votívne fundácie, fundácia Pázmányho a Losyho na seminár sv. Imricha, kostoly sv. Vavrinca a sv. Michala (55 listín do r. 1526).

Capsa G, fasc. 1—9. 1306—1742
Práva Bratislavskej kapituly vo vzťahu k prepoštovi, mestu a farárovi; spory a dohody — prepoštova kvarta z majetkov kapituly, vinice, desiatky z viníc, spory s mestom, kvarta z desiatkov obilia ostrihomského arcibiskupa zo Žitného Ostrova, panstiev *Devín, Stupava, Pezinok, Sv. Jur* pre Bratislavskú kapitulu, desiatok z desiatkov vína, prístav v Bratislave, mýto vo Vrakuni a pod. (103 listín do roku 1526).

Capsa H, fasc. 1—11. 1361—7829
Práva kustoda a fary sv. Martina a býv. fary sv. Vavrinca za hradbami, potvrdenky a kvitancie na depozity uložené do opatery Bratislavskej kapituly (klenoty, písomnosti), overené odpisy listín týkajúcich sa majetkov kapituly (98 listín z r. 1277—1526), Kopcsániho fundácia, vinice v *Račí*, výčap v *Trhovej Hradskej*, majetok v *Limbachu*, knižnica kapituly, hudba v kostole sv. Martina, kráľovské mandáty a kvitancie na platené taxy a podpory (28 listín do r. 1526).

Capsa I, fasc. 1—8. 1317—1810.
Odpustky kostola sv. Martina a sv. Vavrinca za hradbami, inventáre bohoslužobného náčinia kostola sv. Martina (12 listín do roku 1526).

Capsa K, ~~fasc. 1—6~~. 1516—1846 Fasc. 1—11
Rôzne — kanonické vizitácie, reakcia na Šopronský snem, zoznamy opátov, staré elenchy, dekanské účty, účty seminára, budova kláštora klarisiek, korešpondencia od cirkevných hodnostárov, finančné záležitosti. Písomnosti týkajúce sa majetkov kapituly — spory s poddanými v Trhovej Hradskej, urbárske kontrakty, panský súd v Zelenči, nájom majetku vo Farnej a i. (1 listina do roku 1526).

Capsa L, fasc. 1—7. 1556—1779
Spory prepošta a kapituly s mestom o desiatok z mýta a prievozu v Bratislave, spory kapituly s Pálffyovcami o pašienky a lesy vo Veľkom Tŕní, spor s Deschanom o hranice medzi *Veľkým* a *Malým Tŕním*, panské súdy v *Trhovej Hradskej*, metácie obce Tureň.

Capasa M, fasc. 1—2, 1715—1779
Finančné záležitosti — obligácie mešťanov a šľachticov na požičané sumy od kapituly.

Capsa N, fasc. 1—5. 1746—1765
Vinice v Bratislave — viničné právo, emfyteutický predaj viníc kapituly mešťanom.

Capsa O, fasc. 1—4. 1627—1763
Kanonická vizitácia kapituly vykonaná arcibiskupom Františkom Barkóczym; bohoslužobný poriadok v dóme.

Capsa P, fasc. 1—15. 1517—1862
Testamenty kanonikov, prepoštov a iných cirkevných hodnostárov. (2 jednotliviny do roku 1526).

Capsa Q, fasc. 1—23. 1749—1828
Testamenty a pozostalosti kanonikov a prepoštov.

Capsa R, fasc. 1—9. 1364—1791.

Majetkovoprávne listiny a akty týkajúce sa majetkov kapituly (*Veľké Trnie, Trhová Hradská, Krmeš, Vlky, Zeleneč* s prédiom Starý Línč, prédium Flancsendorf a i.) — donácie, odkazy, zálohy, spory. Finančné záležitosti, oltáre v dóme sv. Martina, potvrdenky na prevzaté a vrátené depozity z archívu kapituly a pod. (154 listín do roku 1526).

Capsa S, fasc. 1—8, 1393—1771
Korešpondencia od cirkevných hodnostárov (najmä od ostrihomských arcibiskupov) a centrálnych úradov, majetkovoprávne akty týkajúce sa majetkov kapituly, oltáre v dóme sv. Martina, kostol sv. Vavrinca za hradbami, potvrdenky na depozity v archíve kapituly, fundácie a dary kapitule, relíkvie sv. Jána Almužníka (16 listín do roku 1526).

Capsa T, fasc. 1—8. 1748—1856
Korešpondencia od cirkevných hodnostárov a centrálnych úradov, pozostalosti, akty a účty fundácie sv. Jána Almužníka.

II. časť

Capsa 1—8, 214 zväzkov. 1646—1905
Finančné účty fundácií Bratislavskej kapituly (*Rationes sollicitaturae*)

Capsa 9—11, 45 fasciklov, 5 zväzkov. 1678—19. storočie. Písomnosti rodu *Herberstein*, účty Herbersteinovej fundácie.

Capsa 12, 7 fasciklov. 1772—1866
Akty a účty *Törökovej* fundácie.

Capsa 13, 4 fascikle, 1 zväzok. 1798—19. storočie
Akty Bratstva sv. Štefana a účty fundácie konvertitov.

Capsa 14, 31 fasciklov, 1 zväzok. 2. pol. 19. storočia
Účty spoločnej pokladne Bratislavskej kapituly zvanej „Nemo".

Capsa 15—16, 15 fasciklov, 21 zväzkov. 1642—1900
Seminár sv. Imricha — kópie kanonických vizitácií a účty.

Capsa 17—23, 67 fasciklov. 1619—1900
Písomnosti sekretariátu Bratislavskej kapituly — záležitosti testamentov kanonikov, kúpy a predaj majetkov, nájmy, príjmy prepošta a kapituly, právne záležitosti fundácií, úradníci kapituly, súpisy príjmov kapituly, snemové záležitosti a pod.

Capsa 25—28, 30 fasciklov, 6 zväzkov. 1473—1901
Písomnosti úradu fiškála Bratislavskej kapituly — spory a procesy, majetkovoprávne listiny a akty týkajúce sa majetkov kapituly. (9 listín do roku 1526).

Capsa 29, 8 fasciklov. 18—19. storočie
Akty týkajúce sa prepozitúry.

Capsa 30—32, 17 fasciklov 1389—1889
Rôzne listiny a akty týkajúce sa Bratislavskej kapituly — cirkevné záležitosti, desiatky, spory, menovania kanonikov, kráľovské mandáty a pozvánky na snemy, matrika Bratislavskej kapituly, urbár majetkov, súpisy majetkov. (10 listín do roku 1526).

Capsa 33—34, 11 fasciklov 19. storočie
Testamenty a akty týkajúce sa vykonania testamentov kanonikov.

Capsa 35—36, 6 fasciklov 1731—19. storočie
Korešpondencia a rôzne akty kapituly.

Capsa 37—40, 23 fasciklov, 3 zväzky 1770—19. storočie
Majetok *Trhová Hradská* — hospodárske účty, fara, špitál.

Capsa 41, 1 fascikel 1768—19. storočie
Majetok *Vlky* a *Tureň* — hospodárske účty.

Capsa 42, 1 fascikel 19. storočie
Majetok kapituly vo *Vajnoroch*.

Capsa 43—44, 19 fasciklov, 1 zväzok 1417—1900
Písomnosti agendy dekana — konskripcie dežmy a i. (13 jednotlivín do roku 1526).

Capsa 45, 4 fascikle 19. storočie
Majetok *Flancsendorf* (teraz v území Petržalky).

Capsa 46—48, 7 fasciklov, 1 zväzok 1750—19. storočie
Majetok *Farná* — písomnosti správy majetku.
Capsa 49, 3 fascikle, 2 zväzky 1680—19. storočie
Majetok *Veľké Tŕnie* — písomnosti majetkovej správy.
Capsa 50, 1 fascikel 1816
Majetok vo *Veľkom Bieli.*
Capsa 51—52, 4 fascikle, 2 zväzky 19. storočie
Rôzne akty (agenda fiškála a dekana).
Capsa 53—55, 7 fasciklov, 2 zväzky 1500, 1600—19. storočie
Majetok *Zeleneč.* (1 jednotlivina do roku 1526).
Capsa 56, 7 fasciklov 1422—1827
Rôzne listiny a akty — cirkevné záležitosti, odozvy na toleračný patent a iné reformy Jozefa II., rôzne.
Capsa 57—58, 14 fasciklov 18—19. storočie
Písomnosti panských súdov z majetkov kapituly.

III. časť

Ladula 1, fasc. 1—5. 1726—1785
Písomnosti Kongregácie Kristovho Tela — fundácie a iné finančné záležitosti, kvitancie, účty.
Ladula 2—3, fasc. 1—17 1531—1873
Rôzne akty a korešpondencia — pozostalosti, heretici, hospodárska korešpondencia z *Veľkého Tŕnic,* korešpondencia *Juraja Szelepcsényiho,* armáles *Karola Marloka,* odpisy majetkovoprávnych listín týkajúcich sa majetkov kapituly od r. 1277, menovanie kanonikov.
Ladula 4, fasc. 18—24. 1609—1817
Armálesy šľachtických rodov.
Ladula 5—8, fasc. 2, 4—86. 1501—1821
Korešpondencia adresovaná Bratislavskej kapitule od cirkevných hodnostárov o cirkevných a náboženských záležitostiach, súpisy desiatkov Bratislavskej kapituly zo Žitného Ostrova, panstiev *Stupava, Plaveč, Devín,* dekanské účty.
Ladula 5, fasc. 2—17 1620—1779
Korešpondencia adresovaná Bratislavskej kapitule od cirkevných hodnostárov o záležitostiach cirkevných a náboženských.
Ladula 5, fasc. 18—19 1528—1739
Súpisy desiatkov zo Žitného Ostrova, panstiev *Devín, Stupava, Malacky, Pezinok;* kvitancie.
Ladula 6—7, fasc. 20—46 1600—1787
Korešpondencia od rôznych príslušníkov šľachty o cirkevných i hospodárskych veciach, hospodárska korešpondencia z majetkov kapituly.
Ladula 7, fasc. 47—48 1610—1727
Účty remeselníkov, kvitancie a iné akty členov chóru.
Ladula 7—8, fasc. 49—86 1501—1813
Korešpondencia od cirkevných ustanovizní, od členov šľachtických rodov týkajúca sa náboženských, cirkevných, finančných, hospodárskych i verejných záležitostí. (3 jednotliviny do roku 1526).
Ladula 9, fasc. 1—6 1756—1820
Účty pokladne sakristie dómu sv. Martina a archívu.
Ladula 9, fasc. 7—10 1737—1786
Nájomné zmluvy (mlyny, obchody, ovce, kravy a pod.) z majetkov *Farná, Tureň, Trhová Hradská, Zeleneč, Veľké Tŕnie, Vlky, Flancsendorf, Horný Ňáražd* (teraz súčasť obce Topoľníky).
Ladula 10, fasc. 1—19 1564—1787
Finančné záležitosti (kvitancie), dekanské účty z *Farnej* a *Vajnor,* desiatky z *Bratislavy, Lamača* a *Vajnor,* rôzne akty a korešpondencia.
Ladula 11, fasc. 1—4 1522—1845
Rôzna korešpondencia a akty — účty prepozitúry, písomnosti rodu *Farkas de Besse,* cirkevné záležitosti. (1 jednotlivina do r. 1526)

Ladula 12, fasc. 1—3 1426—1849
Majetkovoprávne listiny a elenchy listín rôznych šľachtických rodov.

IV. časť

Konzistoriálne protokoly 1657—1939	16 zväzkov
Podacie protokoly 1788—1899	7 zväzkov
Spisy k podacím protokolom 1870—1899	29 fasciklov
Konskripcie majetkov 1746	3 zväzky
Evidencia testamentov 1500—1820	5 zväzkov
Evidencia kvitancií, obligácií 1696—1830	14 zväzkov
Mapy chotárov a častí chotárov jednotlivých poddanských obcí kapituly tuly 18.—19. storočie	32 kusov

Súkromný archív Bratislavskej kapituly obsahuje bohaté pramene ku štúdiu kultúrnych a politických dejín Slovenska a Uhorska, dokumenty k hospodárskym dejinám oblasti, v ktorej mala Bratislavská kapitula a prepozitúra svoje majetky, ako i k regionálnym dejinám juhozápadného Slovenska.

*

Spolu s archívom Bratislavskej kapituly prevzal ŠSÚA do správy aj jej starú knižnicu, umiestnenú vo veži dómu sv. Martina. Začiatky *knižnice rukopisov Bratislavskej kapituly* siahajú do 14. storočia. Kapitula získavala knihy obyčajne darom od kanonikov, kúpou alebo testamentárnym odkazom členov kapituly a prepoštov. Jej prvý inventár pochádza z roku 1425. Knižnicu naposledy usporiadal v 18. storočí kanonik-kustos *Karol Dujardin*, od ktorého pochádza terajší systém usporiadania a označenia jednotlivých zväzkov štítkami na chrbtoch kníh. Evidenčná pomôcka k tomuto usporiadaniu sa nezachovala. Knihy sú zadelené do 16. odborných oddelení: *1. Scripturisticae, 2. Ascetici, 3. Concionatores, 4. Sancti Patres, 5. Juristae, 6. Theologi morales, 7. Theologi speculativi, 8. Polemici, 9. Politici, 10. Historici, 11. Humanistae, 12. Philosophi, 13. Oeconomici, 14. Haeretici, 15. Rubricistae, 16. Miscelanea.* Okrem uvedených 16 oddelení bolo aj osobitné oddelenie označené ako „Medici". Obsahovalo však iba niekoľko zväzkov. Ferdinand Knauz v druhej polovici 19. storočia vyňal zo všetkých uvedených oddelení rukopisné diela a utvoril z nich nové oddelenie „Manuscripta", ktorého katalóg publikoval v rokoch 1866—1869 v časopise Magyar Sion, a roku 1870 aj samostatne pod názvom *„A Pozsonyi káptalannak kéziratai"*. Oddelenie rukupisov obsahovalo pôvodne 248 zväzkov. Inkunábuly z príslušných odborov roku 1950 vytriedil a osobitne uložil Boris Bálent. Ich katalóg publikoval roku 1959 Imrich Kotvan *(Inkunábuly Kapitulnej knižnice v Bratislave)*. Obsahuje 78 prvotlačí v 72 zväzkoch. Je to len fragment z pôvodne väčšieho množstva prvotlačí.

Najcennejším oddelením *Kapitulnej knižnice* v Bratislave je oddelenie „Manuscripta", v ktorom však od čias *Knauzovho* usporiadania chýba 105 prevažne najstarších a najcennejších zväzkov. Z nich 26 (zväčša anabaptistických rukopisov) bolo odpredaných v 30-tych rokoch 20. storočia Archívu mesta Bratislavy. Medzi najcennejšie zväzky oddelenia rukopisov patrí *Graciánov Dekrét* (rkp. č. 14) pochádzajúci z 12.

storočia. Z ostatných zachovaných kódexov je zvlášť cenná tzv. Bratislavská kronika *(Cronica Regni Hungariae)* v 84. zväzku, ďalej fragment *Klaretovho česko-latinského slovníka*, štatúty bolognskej univerzity zo 14. storočia, viaceré bohoslužobné knihy, slovníky, kázne, postily a rôzne učebnice. Dnes je v Kapitulnej knižnici v Bratislave celkom 143 rukopisných zväzkov, z ktorých 1 pochádza z XII. storočia, 1 z XIII. storočia, 20 zo XIV. storočia, 18 z XV. storočia, 31 zo XVI. storočia, 49 zo XVII. a 24 z XVIII. storočia.